

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 04504

AMOL IZ GEVEN A MEYLEKH

Y. L. Malamut

*Permanent preservation of this book was made possible
by Dr. Martin & Dorothy Staller
in memory of
Max & Mary Staller*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ג. ג. מאלאמות.

אמאל איז געווען א מלך

א

אמאל איז געווען א מלך, דער מלך האט געהאט א מלכה, און ביידע האבן געקעניגט איבער הונדררט און זיבן און צוואנציק מוריינות, און זוי האבן געהאט אן א שייעור אינזולען און טיבבן, וועלדר און פעלדר, קנעכט און דינסטן, שטערז'זיער און בשופ מאכערם, ווי עס פאסט פאר א מלך מיט א מלכה.

און געלעכט האט דער מלך מיט דער מלכה וווײט, וווײט פון זייןע אונטערטאַנְעָן, אויף א הויכן באָרג, צוישן בוימער און איז א קריםטאלַנְעָם פֿאַלְאַץ, וואָס האט געהאט טרעפּ פון מאָרְמֵל שטײַן און גראָנט און ווענט פון שפֿינְגְּלָעָן, ווי עס פאסט פאר א מלך מיט א מלכה.

און איז דער מלך מיט דער מלכה האבן געהענט די אוינְג אין דער פרִי, זענען צען שקלאָפּן שוין געלעגען אויף זויער קני פֿאָרטִיך צו טָן זויער באָפּעל. איז דער מלך, אָדער דִי מלכה נִיט געוונְט געווען, זענען צען פֿאַרְפּעֶד סָאָרָן געשטעאנְעָן פֿאָרטִיך זוי צו היילְן. האט א מענטש זיך פֿאָרוֹנוֹדִיקְט פֿאָרטִיך מיט א פֿאָרטִיך צוֹגְּנְעָנְעָם שטְרִיךְ דעם פֿאָרְמְשְׁפְּטָן צו הענְגָּעָן.

דעם מלך'ס פֿאַלְאַץ האט געהאט צען איזערנע טויערן און יעדער טויער איז געווען פֿאָרְרִינְגְּלָט מיט צען רינְגְּלָעָן און פֿאָרְשְׁלָאָסְטִין מיט צען שלעָד טער, ווי עס פֿאָסְטִין פֿאָרְאַץ פון א מלך מיט א מלכה.

ב

איין זאָך האט געהעלט איין דעם פֿאַלְאַץ, אַסְנְד, וואָס זאָל אַיבָּעָר הונדררט און צוואנציק יאָר יְרִשְׁנָעָן דִי שְׁטָעָט אָון די דָרְפָּעָר, די קנעכט און דינסטן, די שטערן זויער און מְכְשִׁיפִים, אָון די הונדררט און זיבן און צוואנציק מְדִינְוֹת, וואָס האבן געהערט צו דעם מלך מיט דער מלכה. איין אוּקְּנָעָנְגָּנְגָּעָן אַיאָר, צוֹווִי אָון דָרְיִי אָון ברוֹנוֹ גַּעַגְּוָה. וואָרָן אוּפּ דער מלכה.

— וואָס קומְט מְוִיר אָרוּסְטִין פון מִין גָּאנְצָן קָעְנִינְגְּרִיךְ, אָוּ מִין קָרוּן ווּעַט נָאָך מִין טוֹיט אָרוּפְּגָּנְעָזָט ווּרְעָן אוּפּ אָפּרְעָמְדָנִים קָאָפּ אָון מִין נָאָמוֹן

וועט אַפְגָנוּוִישֶט ווּוְרָן פֿוֹן מענטשנס געדעכנייש. נֵיב מֵיר אַ קִינֶר, ווּאַס זָאַל
קענינגן נָאָך מֵיר! — האט דער מלך געוֹאנְט צו דער מלכה.
— מאַיּוֹ לַיְבָעֶר מלָך, האט די מלכה גענטפערט,טו אַיך דעַן גִּיטְמִזְוִין
ווְילְזָן, ווּוִיסְטָוּ דַעַן גִּיט אָזֶה אַיך אַלְיוֹן ווּאַלְטָג גַּעֲוָעָן די גַּלְיכִיקְסְטָע אַיְן
דער ווּעַלְט, ווּעַן אַיך זָאַל דַּיְרָג עַבְיוֹרָן אַ קִינֶר?
איַז גַּעַנְגַּנְגַּעַן דער מלָך אָזֶה גַּעַשְׁקָט רַוְפָּן צָעַן פֿוֹן די בעסטע
דאַקְטּוּרִים אַיְן זָיַן שְׂתָאַט אָזֶה קִינֶר ווּיְגַעְגַּט:
— אוֹבָּא אַיר זְעַמְתָּעָ דַּאַקְטּוּרִים, מוֹזָהָאָר ווּוְסָן פָּאָר ווּאַס מִיּוֹן
מלָכָה האט נָאָך בֵּין אִיצְטָנִיט גַּעַבְיוֹרָן קִינֶר אָזֶה אַיך באָפָּעַל אַיְיך, אוֹ אַיר
זָאַלְטָג מֵיר אַוְסְחִילְזָן מִיּוֹן מלָכָה, אַיך נֵיב אַיך אַיך צִוְּיָה אָזֶה עַס זָאַל מֵיר
געַבְיוֹרָן ווּוְרָן אַ קִינֶר, ווּיְעַס פָּאָסְטָפָּאָר אַ מלָּך מִיט אַ מלָּכָה.
די דַּאַקְטּוּרִים האַבָּן גַּעַנְגָּבָן רַפְּוָאוֹת אָזֶה אַרְיָיבָעָר אַ חָוָרְשָׁ אָזֶה
צְוַיְיָ אָזֶה אַיך אַרְיָיבָעָר אַ מלָּכָה האט נָאָך אַלְיָזָקִינֶר נִיט גַּעַהְעָטָה.
איַז גַּעַנְגַּנְגַּעַן דער מלָך אָזֶה קִינֶר ווּידַעַר גַּעַשְׁקָט רַוְפָּן די צָעַן דַּאַקְטּוּרִי
רִים אָזֶה קִינֶר ווּיְגַעְרָעָט:
— ווּאַס האט אַיר אַוְפָּגָעָטָן דַעַם יַאֲרָ צִוְּיָה ווּאַס אַיך האַב אַיך
געַנְגָּבָן?

— אַדוֹנִי מלָך! — האט גַּעַנְטְּפָעָרט אַיְינָעָר פֿוֹן די צָעַן, אַ גַּרְיוֹן
גַּרְיוֹעָר מָאָן, ווּאַס האט זִיך גַּעַרְכָּנְטָפָּאָר דַעַם בעסטען דַּאַקְטָאָר אָזֶה דער ווּעַלְט.
— עַס טָוֹט מֵיר זְיוּעָר לַיְדָר צָו זָאָגָן, אוֹ דִּין מלָכָה אַיְזָנִיט קְרָאָנָק, נָאָר
זִעְעָן קִוְינְמָאָל קִינֶר גִּיטְמִזְוִין האַבָּן, אַיְן דַּאַקְטָאָר קָעָן אַיר גִּיטְמִזְוִין.
איַז דַּעַר מלָך אַיְן כֻּס גַּעַוְאָגָן אָזֶה קִינֶר גַּלְיָזָק אַוְפָּזָן שְׂטָעָל אַרוּסָנָעָ
געַבָּן אַ באָפָּעַל:

אלָעַ צָעַן דַּאַקְטּוּרִים זָאַל מַעַן אַפְהָאָקָן די קָעָפָּ!

אוֹזְוִי אוֹזְוִי באַלְד גַּעַשְׁעָן.

ג

אוֹזְוִי אוֹזְוִי ווּירָעָר פָּאָרָאִיבָעָר אַ יַאֲר, צְוַיְיָ אָזֶה דִּין,
דַּעַר מלָך, האט גַּעַשְׁקָט רַוְפָּן צָעַן פֿוֹן די בעסטען שְׂטָעָן זְיוּעָס פֿוֹן זָיַן לְאָנָד
אוֹזְוִי אוֹזְוִי גַּעַנְגַּט:

— אַיר קָעָנט אלָע שְׁפָרָאָכָן, אַיר פָּאָרְשָׁטְיוֹת אלָע קַעַנְטְּנִישָׁן, מוֹזָהָאָר
אַיר פָּרָעָן באָדָי שְׂטָעָן, אוֹבָּא אַיך ווּלְהַאָבָּן אַ יְוָרָש, ווּאַס זָאַל טְרָאָגָן מִיּוֹן
קְרָוָיָן אוֹזְוִי אַוְפָּזָן, ווּיְעַס פָּאָסְטָפָּאָר אַ מלָּך מִיט אַ מלָּכָה. אַיך

גב איז א יאר צויט.

אייז פאראיבער א chordsh, צוויות, דריי, א יאר, אייז געאנגען דער מלך

און האט געשיקט רופן די שטערן-זוייר און זוי געפרענט :

— וואס האט איר אויסגעפונגען? וועל איז האבן א יורש בא מײַן

לעבן?

האט זיך אויפגעשטעלט דער עטלטטער פון די שטערן-זוייר וואס האט

געהאט א שם פאר דעם בעסטען איין דער וועלט און האט גענטפערט :

— אדרוני קעניג! א גאנץ גיונדריג יאר האבן מיר ניט גערות דורך די

נעכט און האבן געוצט א שטערן איין דעם הימעל, וואס זאל געהערן צו דיין

משפחחה, צו דיוין היינגעניד, אインגעל אדרער א מיידיע, אבער עס טומ אונָן

אלעמען זוייר לײַד, קענסט מיט אונָן טאן וואס דו ווילסט, אבער דיר איז

סײַן קינד ניט באשרט.

אייז דער מלך נאך מער איין בעס געווואדע און האט אויסגעפונגען א

באפעל:

— אלע צען שטערן-זוייר זאל מען אויסשטען די אוינן!

און איז איז באָלד געשען.

ד

און עס אייז ווילדער אריבער א יאר און צוויות און דריי, און געאנגען

דער מלך און האט געשיקט רופן די צען גערשט מע מכשפים און האט זוי געאגנט:

— בא איז זענגן די שליסלאען פון אלע בייזע ווינטן און אלע

קראנקייטן און איר וויסט, וואו עס וואקסן אלע ויסע גראזן און ביטערע קרייז

טיבער, ניב איז איז איר צויט און עס זאל מיר נבעאנז ווען א קינד, וואס

זאל ירש'גען מײַן טראָן ווי עס פאסט פאר א מלך מיט א מלכה.

האבן די מכשפים געזאנט צען שפֿרוכן און האבן זיך צושירט אויף צען

ווען און יעדער מכשף האט געלְּלִיכְּן צענערליי ויסע גראזן און צענערליי ביר

טערע קרייטיכער אין צען פומט וועלדר און וויסט מע פעלדר און ואסעערלאָך

האבן זוי אַנְגַּבְּרָאַכְּטָן פון צענערליי קוואָלֶן און די מלכה האט דאס געגעסן און

געטרונקען א chordsh און צוויות און דריי ביז עס איז פאראיבער דאס יאר.

אייז געאנגען דער מלך און האט ווילדער געשיקט רופן די צען מכשפים

און האט זוי געפרענט:

— וואס האט איר געתאן א גאנץ יאר? וואו איז מײַן יורש?

האט זיך אויפגעשטעלט דער עטלטטער פון די מכשפים און האט

זיך פאָרנוינט פאר דעם קעניג ביז צו דער ערְּדָאָן האט געאגנט:

— אדרוני מלך! איז זיך זיך דו האט אונָן אויסגעבלְּיכְּן צען מכשפים האט

יעדר פון אונָן געזאנט צען שפֿרוכן און מיר האבן זיך צושירט אויף צען

ערליו ווען און דערנאך האבן מיר אונגעקליבן צענערליו זיסע גראזן און ביטען רע קרייטיכער איןן צען פוסטע וועלדרע און וויסטעה פעלדרע און איצט שטייען מיר אלע פאר דיר און זאגן דיר דעם ריינעם אמת, דיר איז קיון קינד ניט באָ ערטרט צו האבן און מיר זאגן גרייט צו שטארבן אויף דיין באָפעל.
אייז דער מלך נאך מער אויפגעבראקט געווארן און האט באָלד געגעבן

אָבָּפָּעֵל :

— הענגען !
אונ איז איז באָלד געשען.

ה

אייז ווידער פאָרלְאָפָּן אָיאָר און צוּווִי און דריי און דַיְמָלְכָה אָיז פָּוּן האָרֶץ ווֹיְטָאנְגְּ קְרָאָנְסְּ גְּעוֹואָן, אָון דער מלך איז תְּמִידְגָּעָן בְּיוּן אָון צָאָרְגָּנְדָּן.

וַיְהִי הַיּוֹם, טְרֻפְּפָט זַיְד, אַיְוָנָמָלְהָאָט אַיְן יְעַנְעַר מִדְּרִינָה פָּאָרְבָּלְאָנְדָּן רְזַשְׁעַת אָן אַלְטָעָר אִיד מִיט אַ וּוַיְסָעָלְגָּלְאָנְגָּעָן באָרְדָּן פָּאוֹת, אָון גְּעַנְגָּעָן אָיז דער אִיד אַיבָּעָר דַי הַיּוֹעָר אָון חָסָט גְּעַבְעָטָן אֲנְדָּבָה. אָון אַיְן יְעַדְעָן הַוּיְן, וּוֹהָיִין דָּעָר אַלְטָעַטְשָׁקָעָר אָיז אַרְיְוָנְגָּעָקָומָן, האָט עָרְגָּעָן, אָז דַי מְעַנְשָׂן זְעַנְעָן שְׁטָאָרָסְּ באָזָרָגְּט, נִיטְעָר אֲפָרָעָן : — וּוֹאָסְ זְעַנְטָ אִיר אָיז בָּאָזָרָט ?

דְּרָעְצְּיָלְטָמָעָן אִים, אָזָוִי וּוֹיְ דָּעָר מלך מִיטְעָר מִלְּכָה האָבָן קִיּוֹן קִינְדָּן דָּעָר נִיט האָט דָּעָר מלך שְׂוִין אַוְיְסָגְּעָרְגָּט אַלְעָ דְּקָטְוִירִים, אַלְעָ שְׁטָעָרָן זְיִיעָרָס, אַלְעָ מְכַשְּׁפִים אָנוּ עַס הַעַלְפָטָט נִיט. רְופָט זַיְד אָז דָּעָר אַרְעָמָאן : — נִוְיָוִת זָאנְטָ דָּעָם מלך, אָז עַס אָיז גְּעַפְעָט פָּוּן אֲפָרָעָדָעָר מִדְּרִינָה אָון עָרְקָעָן זַיְד אַונְטָעַרְנָעָמָעָן צְוּ הַיּוֹלָן דַיְמָלְכָה, אָז זַיְד האָבָן אֲקִינְדָּן.

אָז דַי מְעַנְשָׂן האָבָן דָּאָס דָּעַרְהָעָטָט, האָבָן וּוֹיְ זַיְד שְׁטָאָרָסְּ דָּעַרְפְּרִוִּיטָא אָון מעָן האָט נְלִיְיךְ גְּעַלְאָזָט וּוֹיְסָן דָּעָם מלך אָז עַס גְּעַפְעָט זַיְד נאָךְ אַיְוָנָעָר וּוֹאָסְ זָאנְטָ אָז עָרְקָעָן אִים הַלְּפָטָן. האָט דָּעָר מלך גְּשִׁיקָט אֲקָרְעָטָט מִיטְ דַּרְיָי פָּאָר פָּעָרָגְּ נְעַשְּׁפָאָנט נְאָשְׁפִיָּחָ אָון מְהָאָט דָּעָם אַידָן גְּעַבְרָאָקט פָּאָר דָּעָם מלך, דָּעָר מלך האָט אִים באָטְרָאָקט, האָט עָרְאִים אֲפָרָעָן גְּעַגְעָבָן : — בִּזְוּטוֹ אֲדָקְטָאָר ?

— נִיּוֹן, — עַנְטָפָעָרָט דָּעָר אַלְטָעַטְשָׁקָעָר — נָאָט אָיז אֲרָפָחָולִים. פָּרָעָגְּט אִים וּוֹיְדָעָר דָּעָר מלך : בִּזְוּטוֹ אֲשְׁטָעָרְנִיזְיָוָעָר ? עַנְטָפָעָרָט וּוֹיְדָעָר דָּעָר אַלְטָעַטְשָׁקָעָר :

— נאט שטעלט אום די שטערן און נאט לעשט זוי אום.

— ביזטו אמכשא? — פרענט דער מלך שוין אונרוהיג.

זאגט דער אלטער :

— כושא איז ניט קיין רײַנע זאָה, מען טאָר אָן דעם ניט גלויבן.

— וואָסִיזְשָׁע דען ביזטו פֿאָרטֶה? — שרײַט דער מלך, אָן וויל שוין באָר

פעַלְמַן זאָל דעם אלטן פֿאָרבּוּעַן לְעַבְדִּינְגָּעָרְהִיטַּ, וויל ער האט דעם מלך
געמאָכֶת צוֹם נאָר.

דרערשְׂעַט זיך אֲבָעֵר דער אלטער ניט אָן ענטפְּערַט:

— איך בין אַידַּ!

דרעהערט דער מלך דאס ווֹאָרט „אַיד“ ווֹעֶרט ער אַ דערצָאָרְנְטָר אָן

שרײַט:

— אַין מיינָע מְדִינָה גַּעֲפִינָּעָן זיך ניט קיין אַידַּן, ווי האָסְטַּו גַּעֲוָאנְט

צּוֹ קְוָמָן אַין מְיַין פָּאָלָאָז?

ענטפְּערַט דער אַיד:

— וועָר ביזטו דען?

— איך בין דער מלך אֲבָעֵר הַוְּנְדָּרְעַט אָן זַיְבָּן אָן צְוֹוָאנְצִיךְ מְדִינָה,

אָן אוֹוָה מְיַין ווֹאָרט ווֹאָרט באָדִינְגָּר אָן אַ צָּאָל, אָן וועָר עַס דְּרַעַט מִיר אַיִּין

וֹוֹאָרט אַנְטְּקָעָן יַעֲנָעָר ווֹעֶרט באָלָד גַּעֲוָוָוָתַּ.

שְׁמוֹיכְבָּעַלְטַּ דַּעַר אַלְטְּעַטְּשָׁקָעַר אָן זַאָנָט:

— אַדוֹנוֹ מלְךָ! עַס קָעָן זַיְן, אָן דָּאָס ווֹאָס דַּו הַאָס עַרְשַׁת גַּעֲוָאנְטַּ,

איַז טָקָע אַמָּתַּ, נַאֲר אַיךְ הַאָבָּא שַׁעֲנָעָר אָן אַ גְּרוּטָן אָן נַאֲךְ רַיְכָעָרַן

מלְךָ פָּאָר דִּיר, אָן אָזְדוֹ ווֹעֶסֶט מִיר שְׁלַעַבְתָּסְטָן זָאָן ווֹעַט מְיַין מלְךָ דִּיר באָר

שְׁטָרָאָפָּן.

גַּעֲפְּלַטְטַּ דָּאָס דֻּעַם מלְךָ ווֹאָס אוֹוָה דַּעַר ווֹעַלְטַ גַּעֲפִינָּט זיך אַ נָּאָר,

וֹאָס נַעַמְתַּ אַלְעַ פְּרִיְהִיטַּן צּוֹ רַעַדְן פָּאָרְזַּ טּוֹתַּ ווֹאָס ער ווֹיל, אַפְּלִילְוָן אַנְטְּקָעָן

אַ מלְךָ אָן ער נִיט אִים אַ פְּרָעָן אוֹוָה שְׁפָאָס:

— וועָר אַיְוָן דִּין מלְךָ, אָן גַּעֲפִינָּט זיך ערְגָּעָז זַיְן קָעְנִינְגִּירִיךְ?

ענטפְּערַט דַּעַר אַלְטְּעַטְּשָׁקָעַר:

— מְיַין מלְךָ אַיְזָן דַּעַר מלְךָ פָּוֹן אַלְעַ מלְכִים אָין דַּעַר ווֹעַלְטַ, אָן זַיְן

קָעְנִינְגִּירִיךְ אַיְזָן הַיְמָל אָן אוֹוָה דַּעַר ערְדַּ, זַיְן טַרָּאָן שְׁטִוִּיט אַיְזָן זַיְבָּעָטַּן הַיְמָל

גְּרִוְיבָּטְמִיטְטִיְּתִיְּ דַּי פִּס צּוֹ דַּעַר ערְדַּ, זַיְן עַמְּנִיסְטָאָרַן זַעַנְעָן דַּי מְלָאָכִים אָן זַיְנָעָן

אַונְטְּרָאָטָאָנָעָן זַעַנְעָן אַלְעַ באַשְׁעַפְּעַנְיִישַׁן פָּוֹן דַּעַר גַּאנְצָעָר ווֹעַלְטַ.

— דַּו רַעַדְסַט זַיְעָר קָלוֹגַן — האָט דַּעַר מלְךָ גַּעֲנְטְּפְּרַט אָן האָט דֻּעַם

אַלְטְּעַטְּשָׁקָעַן גַּעֲכָעַטְן זַיְצָן אָן פְּרָעָן אִים ווֹיְטָעָר:

— ווי אַזְוִי מְשִׁפְטָט דִּין מלְךָ? אַיז ער אַ בְּיוּזָר, אַ צָּאָרְנְדִּינָר, אַ דְּרַעַר

אַ גּוֹטָעָר, אַ ווֹיְכָה אַרְצִישָׁקָעַר?

ענטפערט דער אלטעטשקר :

— מײַן מלך משפט מדה כננד מרה, מיט שלעכט איז ער שלעכט,
מייט גוטע איז ער גוט.

— ווי איזו קענסטו מיר ער בעוויזן ? — טענה'ט דער מלך.

— דאס איז שווין באוויזן — ענטפערט דער אלטעטשקר — ביז איצט
האסטו אויסגעחרנ'עט דיא בעטעה, שענסטע זין פון דיינע מרינות, דערפאר
שטראפט דיך נאָט און דו האסט קיון קינדרער ניט.

זאנט דער מלך :

— באוויזן מיר נאָר אַ ציוכן, אַו וואָס דו זאנט איז אמת.
נייט דער איד צו צום פענצטער, וואָס איז געווען אָפָן און האט אַרוּיס-
געיקומט צום ים, און ניט אַים זאג :

— ווי אַווֹו רופט זיך דער ים ?

— דער שוואָרטצער ים — ענטפערט דער מלך.

זאנט דער אלטיטשקר :

— גיב נאָר אַ קום, ווי זעם אָוָס דער ים ?
נייט דער מלך צו צום פענצטער און ניט אַ קום, ער גלויבט זיך זייןע
אויגן ניט — בְּלֹות זויט איז דער ים אָן ער זורת און קאָקט מיט אַ בְּלֹטיקעד
שווים, איז ער באָfft אִים אָן שwidערליכער גרוול צו קוּקן.

— זעט — ענטפערט דער אלטיטשקר — אַים מיט בְּלֹות האסטו
און דיינע מלוּכות פֿאָרגאנָסן, און דאס בְּלֹות קען זיך ניט אַיינשטיין ביז דו
וועסט ניט חרטה האָבן, און תשובה פֿאָן.

דערוויל ניט דער מלך אַ קום אַין שפֿינְג, זעם ער, אַז ער איז שווין
אלט, די האָר פֿון קאָפּ גְּרוּוּי, דאס פֿנים געל אָן צעקנִוישט, הויבט ער אָן צו
ווינְגען און פֿאָלט אַיוֹף דֵּי קְנִי.

— ביז היינט — זאנט ער צום אלטיטשקען — האָב אַיך דיין מלך
נייט געקענט, נאָר היינט קען אַיך אִים שווין, און אַיך וויל מיט מײַן נאנצָן
הארצָן תשובה טָאן, אַבער אַיך בין שווין אַלט אָן וועל שווין אַין גיבן מער ניט
קענען קענען, וווען אַיך זאָל קענען לאָזָן אַיְוש אַוְיףּ מײַן טָאן, וואָלט ער
אפשר גוט געמאָקט דאס, וואָס אַיך האָב אַיבָּערנֶעְפֿירט, איז נאָר מענְלאָך, אַז
אַיך זאָל האָבן אַ סִינְד ?

באָ נאָט איז אלעָס מענְלאָך — ענטפערט דער אלטער.

1

אוֹ דער מלך איז געבלִיבָן אלִיּוֹן, איז ער געפֿאַלְן אַיוֹף זייןע קני אָז
האָט אַיְפָגָנְהוּבָן בִּיּוֹדָע הענט צום הימָל אָן האָט תְּפִילָה גַּעֲטָאָן אַזְׂוִי צוֹ זאגָן:

— נאט אַלמעכטיטער, מלך פון אלע מלכימ, איך האב געוינדייט, וויל איד האב ניט געוואסט, ווי איז צו קענינגען, איצט דערקען איך מײנע שלעכט מעשיים, ניב מיר א זון אונ איז וועל אים לערענע גיינ אין דינגע וועגן, ער זאל נאר טאן גוטעס צו די מענטשין.

אונ דערנאך האט דער מלך אַויסגעטאן זיין גָּאַלְדָּעָנָּעָן סָרְוִוִּין אָוּן צָעִירִיסֶן זיינע פֿוֹרְפּוֹרְ וּיְוִידְעָנָּעָן קְלִיְּוָרָר אָזֶן האט גַּעֲפָסֶט צען טאג אָזֶן צען נְעַכְתֶּן.

אונ אָז זיינע אַנְגְּשֵׁטְטָעַלְטָעַ האָבָן אִים גַּעֲבָאָכֶט צִוְּנָיו פָּוּן זיינע אָזֶן טערטאָנָעָן, האט דער קָעְנִיגָּאָרְיָסְגָּעָבָן אַבְּאָפְּעָל :

— דער הימל גַּעֲהָרָט צו גָּאַט אָזֶן דָּעַרְט צו די מענטשין. זאלן די מענטשין באָרְבָּעָטָן דָּי עַד אָזֶן לְעַבְנָן רֹוחַק אָזֶן פְּרִידְלָאָך, ווי גָּאַט האָט גַּעַר באָטָן.

אונ די מאָמָעַם, ווועמנַס זיין זיינען גַּעֲפָאָלָן אַין מְלֻחָּמוֹת, די אלמנות אָז די יְתּוּמִים, האט דער מלך גַּעֲנָבָן היְוָעָר אָזֶן פֿעַלְדָּעָר, שאָפָּא אָזֶן רִינְדָּעָר צו פֿאַלְיִיכְטָרָן זְוִיעָר שְׁמֻעָרָן צו פֿאַרְגְּרִינְגְּרָעָן זְיִי דָּאָס לְעָבָן.

אונ אָז סְאָזֶן גַּעֲקָוָן שְׁנִימְצִיָּט, האט דער מלך זְיִיךְ אַגְּנָעָטָן אַין פֿוּעָרְשָׁעָן קְלִיְּוָרָר אָזֶן מִיט אַשְׁנִימְצָעָסֶר אַוְיְפִּין אַסְכָּל אַומְגָעָנָגָעָן אַיבָּעָר די פֿעַלְדָּעָר אָזֶן גַּעֲרָבָעָט פֿלְיִיסְקָמָוֹת אַלְעָמָן צְוְלִיָּה.

זְיִוְיָז אָזֶן פֿאַרְאִיכְבָּר אַיאָר, צְיִוְיָז אָזֶן דָּרְיָי, בֵּין דָּעַר מלך אָזֶן גַּעַוָּאָר זְיִיעָר אַלְטָם, אָזֶן עַד האָט זְיִיךְ גַּעֲמוֹת לְעָגָעָן צו בעט.

ער אָזֶן אַבָּעָר גַּעֲלָעָנָן רֹואִיךְ אָזֶן צְוְפְּרָדָן. יְדָן מָאָג האָט עַד גַּעַהְאָפְט צו העָרָן די גַּלְיְקָלָאָכָּעָבָן בְּשָׂוְרָה, אָז די מְלַכָּה האָט אַקְינְדָּר גַּעַבָּאָרָן.

אַטָּאג פֿאַר זְיִין טּוֹמִין, אָזֶן אַרְיִינְגְּנָעָקָוָן אָזֶן אָזֶן האָט אַיִם צְוָגָעָן טְרָאָנָן אַסְלִיָּן שִׁין אַינְגְּנָעָלָן, אָזֶן מִיט טְרָעָן אָזֶן אַוְגָן האָט זְיִיךְ פֿאַר אִים גַּעֲקָנִים אָזֶן גַּעֲזָאנְט :

— אַדוֹנִי מלך ! די מְלַכָּה האָט דָּיר גַּעַבָּאָרָן אַוְרָש פֿאַרְזָן טְרָאָן.

דָּעַר מלך האָט זִים גַּעֲשְׁמִיכְלָט :

— זָאָג דָּעַר מְלַכָּה, אָז גָּאַט האָט גַּעֲנָבָן !

אונ דָּעַר מלך האָט גַּעֲקוֹשָׁט דָּאָס פֿינְדָּר אָזֶן אַיְזָן רֹואִיךְ אַיְינְגְּנָעָלָאָפָּן.

וּווּ עַד האָט נָאָר צְוָגָעָאָכֶט די אַוְגָן, אָזֶן דָּעַר אַלְטָעַשְׁקָעָר צְוִירָק אַוְסְנָעָוָאָקָסָן אַנְטָקָעָן אִים :

— אַיצְט — זָאָגָט דָּעַר אַלְטָעָר — אַיְזָן גַּעֲקוֹשָׁט אַציִּיט, אָז דָּו זְאָלָסֶט אַיבְּעָרָאָזֶן פֿאַר דִּיְוָן יְוָרָש אַצְוָאָה. אָזֶן דָּעַר מלך האָט זְיִיךְ אַוְיְפְּנָעָכָאָפָּט.

†

הָאָט דָּעַר מלך פֿאַרְרוֹפָּן צו זְיִין קְרָאָנְקָעָנְבָּעָט אַלְעָז זיינע מִינְיָסְטָאָרָן, די קְלוֹגְסְטָעָ, גַּעֲלָעָרְעָנְסְטָעָ אָזֶן עַלְטָסְטָעָ מעַנְטָשָׁן פָּוּן זְיִין לְאָנד, אָזֶן האָט צו זְיִי גַּעֲזָאנְט :

— די צוית איז געטומן, ווען איך דאראָפּ זיך שידין פון דער וועלט, און איזו ווי נאָט האָט מיך אויף דער עלטער גבענטשט מיט אַ יושש פֿאָר מײַן טראָן, וויל איך אַס אַבעֶלְאָזָן אַ צוֹּאהָ, נעטט אָן שְׂרִיבֶּט, ווּאַס אַיך ווּל אַיך הייסן.

האט דער מלך גערעט אָן די מִינִיסְטָרָן האָבָּן גַּעֲשֵׁרְבִּן :

„מײַן פֿינְד, זַיְוּןְסִן, אָן עַס אַיז פֿאָרָן אַ גַּרְעַסְטָרָלְךָ פֿאָר דִּיר, ווּאַס קַעַנְגַּט אַיבָּעָר הַיְּמָל אָן עַרְהָ, אַיבָּעָר אַלְעָא בְּאַשְׁעַפְּנִישָׁן, אָן דער מלך צָלָט מְדָחָ בְּנֶגֶד מְדָה, זָלְסָט נִיט פֿירְןִיְּן מְלָחוֹת אָן נִיט פֿאַרְגִּיסְן קִיְּן בְּלָוָט, זָלְסָט נִיט אַרוֹסְגָּבָן קִיְּן טְוִיטְשְׁטָרָאָפּ בְּיוּ דִין לְעָבָן אָן אַיז שְׁנִיטָּצִיָּט וּזָלְסָטוּ נִיְּין אַין פְּעָלָד אָן אַרְבָּיטִין מִיט אַלְעָמָן גְּלִיכָּר אָן מַעַר פֿאָר אַלְעָמָן זָלְסָטוּ גַּעַדְעַנְקָעָן, אָז אַ מעַנְטָשָׁ לְעָבָט נִיט אַיְビָקָן, אָן אַ קַעְנִיגָּאַיז אַיך אַבָּרְדָּאָר וְדָם, הַיְּינְט אַיז עַר דָּאָן מַאְרָגָן אַין קְבָּרָה.“

דער מלך אַיז אַנְטְּשְׁוּוֹן גַּעַוְּאָרָן אָן די מִינִיסְטָרָן האָבָּן אַים דָּרְכָּנְעָלְיִיעָנְט, ווּאַס עַר הַאט אַיצְטָשׁוּן אַרְוִיפְּלִילִין זַיְן זַוְּאָה.

— וּוּעַט דער מלך אַיך שְׁוּן אַרְוִיפְּלִילִין זַיְן זַוְּנָלְלָה? הַאט דער עַלְטָסְטָרָר פָּוּן די מִינִיסְטָרָן גַּעַרְעָנְט.

— נַאֲך אַיז זַאְך ווּיל אַיך צָוְעָטָלְעָן — הַאט דער מלך גַּעַנְטָפְּרָט :

„אוֹוֹ ווי מײַן הַיְּלָא אַיז גַּעַטְוָמָן דָּרָךְ מײַן גַּלוֹבָן אָן מײַן גַּלוֹבָן אַיז גַּעַטְוָמָן דָּרָךְ אַ אַידָּן, ווּיל אַיך, אָז אַלְעָא מְדִינָות וְאַלְעָן עַפְּנָעָן בְּרִיטָט וַיְיָעָרָע טְוִוָּרָן פֿאָר אַלְעָא אַידָּן אָן עַס זַאְל זַיְוָאָטָן וּוּרָעָן גְּרוּסְחָדָה, אַזְוִי לְאָגָן, ווי אַיז מִינְעָן מְדִינָות וּוּעַט קַעְנִיגָּעָן מִין קִינְדָּה, אַדְרָעָר קִינְדָּה.“

דעַרְנָאָך הַאט דער מלך צָוְעָלְיִונְט זַיְן זַוְּגָעָל אָן הַאט זַיך גַּעַהְיִיסְט אַרְיִינְרוֹפָן די מִלְכָה מִיט דָעַם וַיְרָשָׁ. בַּיְדָע זַעְנָעָן אַרְיִינְגַּעַטָּמָן אָן דער מלך הַאט אַלְיָוָן אַיבָּעֶלְיִינְט זַיְן צוֹּאהָ פֿאָר דער מלְכָה, הַאט אַ קַוְשָׁ גַּעַטָּאָן זַיְן קִינְדָּה אָן שְׁטִוְיל אָן רְוָאָק אַיז עַר אַיְינְגַּעַשְׁלָאָפָּן אוֹיפּ אַיְビָקָן מִיט אַ נְלִיקָלָאָן שְׁמִיכְיָל אוֹיפּ די לְיִפְעָן.

אָן אַלְעָאָלְמָנוֹת אָן יְתָמוּם אָן דָּאָס גַּאנְצָעָטָפְּלָק האָבָּן דָעַם מלְכָה בְּאַנְגְּלִיטָצְיָה זַיְן אַיְבָּיקָעָר דָו אָן האָבָּן אַים אַמְתָּה בְּאַוְוִינְטָט, אָן זַיְן כְּבָר האָבָּן זַיְיָ בְּאַצְּרִיטָט מִיט לְאַבָּעָר קְרָאָנְצָא אָן קְוָמְנְדוּסָץ צְרוּרָק פָּוּן דָעַר לְוִיה, הַאט זַיך דָאָס פָּאָלָק פָּאַרְזָאָמְעָלָט אַרְוָם דָעַם פְּנִינְגָם פָּאַרְאָז אָן גַּעֲשֵׁרְבִּין :

„דָעַר קַעְנִיגָּאַיז טְוִיטָאָ, סְזָאָל לְעָבָן דָעַר קַעְנִיגָּאַיז !“

אָן נַאֲך הַיְּינְט צַוְּאָג אַין יְעַנְעָן מְדִינָות, לְעָבָט נַאֲך אַ קִינְדָּה קִינְדָּה פָּוּן יְעַנְעָם מלְכָה, ווּאַס פֿירְט נִיט קִיְּן מְלָחוֹת, נַאֲך פֿירְט זַיך נַאֲך דָעַר צוֹּאהָ, אָן אַלְעָזָעָן גַּלְיָקָלָאָך, ווּאַס אַמְּאָל אַיז גַּעַוְּוָעָן אַ מלְכָה.